

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake več, znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrate 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. **Opravništvo**, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

O premeščanju učiteljev.

(Dopis iz ljubljanske okolice.)

Vsled „Vesteneckove“ šolske postave so učiteljske službe na Kranjskem vse drugače razvrščene, nego so bile poprej. Treba je torej vse óne definitivne učitelje, ki službujejo v krajih, kjer se je učiteljska plača povišala ali znižala, premestiti na take kraje, kjer znaša po novem razvrščeni učiteljska plača toliko, kolikor je je kateri teh poprej imel. Ako je bil namreč učitelj poprej definitivno nastavljen s 600 gold., a ondodna učiteljska plača se je po novej postavi znižala na 500 gl., romati mora on v kraj, kjer je 600 gl. plače po novej razvrstitvi, itd. Vsled tega bode neki romanje in preseljevanje iz kota v kot — vse krizem. Dežela bode plačevala drago ta preseljevanja, in s tem po nepotrebnem potratila dosti denarja. Učiteljem pa bode prizadejalo to — kakor je prav omenjal vas dopisnik iz ljubljanske okolice — dosti sitnosti, žalosti, jeze in gmotne škode. Šolstvu pa s tem tudi ne bode nič koristilo, ako bode imela šola leto za letom drugoga učitelja. Tako ravna se in se bode menda ravnal z definitivnimi učitelji na Kranjskem, ako ne poseže tu vmes kmalu kaka „višja roka“, kar za trdno in željno pričakujemo.

Vse drugače in še vse bolj „ljubeznjivo“, ter „očetovsko“ pa se ravna z učitelji, ki so le provizorno nastavljeni. Razpiše se jim služba v definitivno nastavljenje. Učitelj, ki ima uže vse potrebne izpite, prosi za svoje razpisano mesto, in se tudi trdno nadeja, da bode tú definitivno postavljen, tembolj, ker je edin prosilec. Ali borè učitelj obrača, obrne pa

nekdo drug. Komaj izteče obrok prošnjam, uže dobi ta učitelj menda kot odgovor na njegovo prošnjo — „enthebungsdekret“, motiviran s tem, da je ta in ta definitivni učitelj „iz službenih obzirov“ prestavljen na njegovo mesto, a on da je — iz službe odpuščen (menda tudi „iz službenih obzirov“). Torej naenkrat postavljen iz hiše pred prag! O ljubeznjive tri besede „iz službenih obzirov“, koliko imate v sebi! Kdo bi pač uganil, kaj vse izrazijo merodajna gospóda z vami!

On definitivni učitelj res pride s pohištvom in družino. Prejšnji provizorni mora tedaj svoje pohištvo in samega sebe — ako néma še družine — omakniti, ali kam? Pred šolo zračiti se, ne kaže — privoščiti bi bilo to le „višjim glavam“ —, torej vzemi si stanovanje, ako se sploh katero dobi.

In na kmetih stanovanja! Revež misli, da bode ob ónem dnévi, katerega se tudi „višje glave“ veselé, včasih tako željno pričakovaje ga, — on misli da bode ob 1. dnévi meseca potegnil svojo plačo, ter preživel sebe in družino pa stanovanje plačal. Ali vselej mu s to veselo nado šine v glavo nehote tudi misel na — óni nesrečni „enthebungsdekret“, kateri mu je kar naenkrat prečrtal ves račun, in ki ga tira zdaj do obupnosti.

Upa sicer — in navadno se ne moti — da bode dobil še boljšo službo iz ven dežele, ali pri tem mu potrebni koleki in prošnje na vse strani požró zadnje vinarje, in zdaj živi! In kadar dobi službo iz ven dežele, zdaj se seli! Uradnikom dajejo se kaj radi „vorschuss-i“; naj pa pride uboga para — učitelj s tako prošnjo in v takem slučaju kakor je prej naznačeni, kjer se pač lahko uvidi, da brez bóra se človek ne more seliti: vrača se

mu vselej prošnja, z opazko: „konnte nicht berücksichtigt werden“. Kako to, da za take primerljaje velja dvojna mera po nabelu: Quod licet Iovi non licet bovi?

Doma v deželi bode težko da kateri omenjenih učiteljev še ostal, ker so vsled nesrečne óne postave vse boljše službe uže oddane, a s 400 gld. živi človek z družino! Pač žalostno, ako ima požarni čuvaj na ljubljanskem gradu dosti boljšo plačo in stanje, nego po sedanjih postavah ljudski učitelj! In vendar njemu nij potreba nikakršnih izpitov, a borè ljudsk učitelj ima s tolikimi izpiti opraviti, da bode res moral uže na svet učen priti, ako bode hotel vsem terjatvam od više strani ustreči. Le naj se jeden ali drugi potruji k učiteljskim izpitom! Tu reveža učitelja nateza zdaj jeden zdaj drugi ud izpraševalne komisije, vsak iz svoje stroke.

Pravi „univerzal-genie“ moraš biti, ako hočeš iz 17—20 predmetov dobro odgovarjati in jim zdravo kožo odnesti. Če si pa pri zdanjih razmerah še naroden in kažeš rozičke, naročnik slaboglasne „Schulzeitunge“ pa nijsi, — onda imaš težko stanje. Izgledov imamo veliko — o pravem času bode tudi to še prav prišlo, za zdaj molčimo.

Toliko smo omenili le za to, da se vidi, koliko se vse zahteva od ljudskega učitelja, in kako se dela z njim po jednj in drugej strani. Potem se pač ne smemo čuditi, ako se je neki velezaslužni učitelj pri priliki izrazil, da bi trebalo pred učiteljišče postaviti klop in nanjo položiti vsacega, ki bi imel še veselje v sedanjih razmerah posvetiti se učiteljskemu stanu.

Ako prestavljanje res mora biti, odkážejo naj se tudi provizornim učiteljem precej

Lintek.

Pot v gornje strani.

Izpisek iz listov Stanko Vraza gospe Drag. Stauduarki, roj. Križmaničevaj.

(Poslovenil Andrej Fr. Fekonja.)

(Dalje.)

Lepo ti je pogledati na okolice Metliške. Kadar človek pride iz Hrvatske, razprostre se pred njim prekrasna panorama: Od Kolpe proti severu vzdigajo se hribi, na katere se naslanjajo, kakor na rame, vse višje glavice, dokler ne dospejo na vrh, kateri deli korito Kolpe z njenimi izviri od korita Krke, bele od črnih Kranjcev. Posebno divno Ti imajo lice griči, kateri so najbližji od Metlike in okolo nje bi rekel raztreseni na način orjaških ščitov, kakor da so se tu giganti potezali z Jupitrom za carstvo neba. Ali je menda Bog odločil, stvarjajoč svet, zapustiti znamenje, da se bodo tu orjaški sinovi Japodije borili proti

silnej vladi Jupitra Kapitolnskega in krvožejnim njegovim orlom? Vsekako mora biti ozka zveza mej stvaritvami božjimi in stvaritvami zgodovine iz činov sestavljenimi, pa naj bi ondaj vsi češmodreci tega ne videli ali videči tajili. Kakor Bog, ko je stvaril svet, svojega stvarjenja s tem nij dokončal, ker bi bil s tem storil konec vsakemu napredovanju, tako on sedaj kvasi in dokončuje stvaritev svojo nevidnim potem dogodivščine, v katerem on ravna po rokah ljudij in narodov. On je še zmirom mojster, a ljudje in narodi so samo njegovi delavci.

Narod, kateri prebiva mej Kolpo in Kočevjem, imenuje se „beli Kranjci“ za to, ker nosijo i moški i ženske kakor Brajci obleko od belega sukna. Stari kranjski zemljepisec Valvasor imenuje tudi njih, kakor i Brajce Hrvate*), kateri so ob času turških napadov

*) „Diese Landesgegend ist eben diejenige, welche wir in Crain, insgesamt heut Crabaten nennen; ob es schon, in Crain, und auf dieser Seiten der Culp; hin-

hrabro in junaški borili se pod svojimi vodji Gušći itd. In zares nij mej njimi v značaji nikake razlike. Ona ista rast in obraz pri obeh, skoro on isti kraj obleke in narečja. Da so bili pri belih Kranjcih nekatere besede, katerih nij na tej strani Kolpe, nego se govoré na ónej strani Uskoških gorá, to je plod državnega združenja. Tako se n. pr. tu govori i spet i opet, zdaj in sada, drevi in sinoči, itd. Naše sestre okolo Metlike so jako lepe. Tako milih črnih očij in krasnih majhenih belih zobičev nijsem še videl. Človek bi rekel, da je naš Luc'c zlagajoč krono od ljubeznih pesnij „Uzor lepote“ o dekletih te

gegen auf jener Seiten eigentlich das recht Croatien (oder Krabaten) liegt. Weil aber Freyerthurn, Weinitz, Costl, Tschernembl, Möttling, und sonst alle die Oerter überall da herum — die Krabatische Sprache, Tracht, Sitten und Gebräuche führen: haben sie auch den Namen Croatiens oder Krabatens mit dem recht-eigentlichen Krabaten gemein u. s. w.“ (Valvasor, Des Herzogthums Crain topogr. hist. Beschreibung, III, Theil 11. Buch).

službe, ker brez službe biti nij nikomur drago ni prijetno. Vrhu tega se pri izplačevanju petletnih doklad delajo potem vsakovrstne opovire in se vsak dan, katerega je bil učitelj brez službe, jemlje v poštev. Naj bi se na to tudi na višjem mestu nekoliko ozirali blagovolili!

Čast poštenju onih značajnih narodnih učiteljev, ki so pri zadnji deželni konferenci tako krepko povzdignili svoj glas proti nemščursko-ustavaškimi nakanam! Onim kukaviciam a la — — nominibus parcentum — pa neman boljšega pozdrava, nego da jim zapojem z gospodom Dežmanom:

... za tak nesramne žnablje
Mazla boljšga nij kot — grablje.

X.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. novembra.

Predsedstvo *državnega zbora* je dalo adreso avtonomistiške večine kot odgovor na prestolni govor grofu Taaffeju, da jo izroči nj. veličanstvu cesarju. Grof Taaffe je adreso uže cesarju v Pešto postal. Državni zbor bode v prihodnji (ne jutrnji) seji zopet volil svojega predsednika, ker § 5 opravnega državnoborskega reda določuje, da se ob početku nove sesije državnega zbora voli predsednik samo na štiri tedne in po preteku teh se voli še le za celo državnoborsko dobo. Zdanji prvosednik Coronini bode brez dvojenja zopet voljen.

Čehi so navdušeni po govoru dr. Riegerja. Ko je bil prišel dr. Rieger 2. dne t. m. v narodno gledišče v Pragi, zagrmelo je občinstvo tisočeri „Slava!“ „Na zdar!“ „Ne udajmo se!“ in „Pravda!“.

Magjarski časopisi pišejo skoraj vsi simpatično o avtonomistiški stranki o priliki adresne debate v državnem zboru. „Pest. Loyd“ imenuje centraliste v Avstriji „nespametno bojno stranko“, in pravi da politiško pametno vedenje dr. Regrovo nasproti Magjarom te z veliko zadovoljnostjo navdaje. „Mi nismo tolikanj naivni, da bi verovali v češkega vodje simpatije do nas. Ali oskromni smo uže tolko, da ne porajtamo toliko na te simpatije, da imamo le poroštvo, da dr. Rieger, ki se nam na vsak način zdi pozvan, da stvarno odslé upliva na avstrijsko politiko, da on spoštuje tudi tuje pravo“, pravi rečeni list. „Pesti Naplo“ pak sodi, da so avtonomisti v adresni debati govorili kot možje, ki vedo, da stoje na močnej podlagi, in da je bodočnost njihova.

Vnanje države.

Angleške „Times“ poročajo, da je *ruski* car pred shodom z nemškim cesarjem v Aleksandrovi pisal nemškemu cesarju pismo, v ka-

terem se je pritoževal o Nemčiji in nemškem kancelarji, ki pozabljata obljub od leta 1870. Nemški cesar je razvidel iz ónega pisma resnost položaja, ter hitel v Aleksandrovo. Tu sta se oba vladarja natanko pogovarjala o možnosti vojne mej obema državama in nemški cesar je obljubil, da se bodo prijateljske razmere mej obema državama še nadaljevale. Ako je tedaj res, kar piše angleški ta list, potem je beseda o „izoliranji“ Rusije samo prazna marja in Bismarkov pohod na Dunaji je imel ves drug povod, nego se je doslé pisalo.

Kakor smo uže ob svojem času poročali, da pride ruski car v Berlin, kadar bode potoval k svoji soprogi v Cannes na Francosko, to se zdaj zopet potrjuje. V tem sklepu je potrdil ruskega carja iskren sprejem ruskega vélikega kneza Vladimira v Berlinu in na meklenburgskem dvornem lovu. Nemci menda uvi devajo, da sovraštvo mej Nemčijo in Rusijo je samo Nemcem v kvar, zato se zdaj umikajo.

Crnogorci so pod Todor Miljanovim vzeli kulo Pepič, Veliko, ter so albanske upornike pred seboj érez Brezovico podili in razpršili. V kuli Velika so pustili Crnogorci 100 mož posadke.

V *vshodnji Rumeliji* so bili skoraj povsod samo Bolgari voljeni v deželni zbor dne 29. m. m. V Filipoplji je bil tudi voljen Bolgar Kesjakov, akopram so tudi Grki in Turki svoja kandidata postavili; ker je pa tudi v vshodnji Rumeliji samo malo Grkov in Turkov, je čisto naravno da so povsod Bolgari zmagali in bode tedaj vshodnja Rumelija imela legalni svoj deželni zbor, mej tem ko ga Kranjska — néma.

Dne 4. t. m. je otvoril guverner vshodnje Rumelije knez Vogorides osobno deželni zbor.

Italijanska zbornica poslancev je sklicana in bode pričela svoje seje dne 19. novembra.

V Neapolji je zboroval letos zopet „mirnovni kongres“, a je moral svoje seje ustaviti zaradi demonstracij pristašev „Italia irredenta“ zoper ude tega kongresa, katere so celo osobno napadali. V obče pak irredentovci postajajo od dne do dne nesramnejši. Nedavno so prilepili v tem mestu na poslopje avstrijskega konzula plakat z besedami: „Vojsko zoper Avstrijo!“ Se ve, da je politiški urad neapoljski dal pozneje zadostenje našemu glavnemu konzulu, a to je uže navada italijanske vladi, da dopušča najprej irredentovcem rogovoliti zoper Avstrijo, potem pak daje „zadostenje“, — kajti to zadnje nič ne stane, italijansko prebivalstvo pak se ipak ščuje zoper Avstrijo. Mi pa še nič ne čujemo, da se namerava dati pravico slovanskemu življu v Istri!

Iz *Carigrada* dohajajo zopet jedenkrat vznemirujoče vesti. Angleški diplomatje namreč ne morejo pozabiti, da so jih Rusi v Carigradu tako prekanili in postavili sebi

prijazno turško ministerstvo. Vsled tega so od istega časa sem razmere mej Anglijo in Turčijo jako nepovoljne. In francoski „Agence Havas“ prinaša celo glas, da je baje Anglija zahtevala odločno od Turčije reform v malej Aziji, namreč organizovanje žandarskega kora pod poveljstvom Baker paše, pomiloščenje zaradi politiških prestopkov izgnanih in ujetih oseb in káznovanje družih oseb. Gledé teh vprašanj da je Anglija dala Turčiji ultimatum. Ako se teh reform ne bode uvedlo, hočejo Angleži odstaviti zdanjega sultana in njegovega brata Rehada efendija postaviti na njega mesto. Nadalje se pripoveduje, da, ko je turški sultan to izvedel, je takoj poklical kneza Lobanova k sebi, ki je po avdienci takoj odplul v Livadijo. Angleško brodovje pak je dobilo ukaz, odpluti do 8. t. m. v Bospor, kjer bode tudi prezimilo. Angleži tedaj zopet jedenkrat svet vzemirajo, ali verjetno nij, da bi si upali še korak dalje stopiti, ker baš tako, kakor je berlinski dogovor za male države na balkanskem poluotoku veljaven, ravnati se bodo morali po niem tudi Angleži. Vsakako pak je imel lord Hartington prav, da je angleška vlada kriva vseh zadnjih vojska na balkanskem poluotoku, kar potrjuje tudi njeno zdanje vedenje nasproti Turškeji.

„P. C.“ pa javlja 4. t. m.: V palači sultanovej in v vladnih krogih raste še razburjenje zavoljo zadnjega koraka britske vlade. Ipak svetuje ruski poslanik knez Lobanov sultanu na skrajni odpor in sultan namerava Mahmud Nedima imenovati vélikim vezirjem.

V *Marseillu* so imeli teh dnij francoski delavci svoj kongres; sklenili so, naj se zemlišče, orodje in surova tvarina dá človeški družbi kot občno imenje. Prihodnje leto bodo imeli delavci francoski kongres v Havre-ji.

Dne 3. t. m. se je hotel predsednika republiki uradno nazaj dal departementu in je s tem dnem Pariz zopet oficijalno glavno mesto Franciji.

Dopisi.

Iz Celovca 30. oktobra [Izv. dop.]

Nedavno omenil sem v „Slov. Nar.“ o škodi, katero bi utegnilo slabo vreme narediti v ljutomerskih goricah. Le prekmalu sta res uničila dež in sneg upanje onih vinogradnikov, kateri niso še obrali — in takih bo dosta. Kar tedaj letošnja toča nij pobila, pokazilo je slabo vreme. Ako je uže za vsakega poljedelca hud udarec, če po velikem trudu in mnogih stroških v enem letu še toliko ne pridela, da se mu vsaj delo splača in da davek zmore, koliko huje še le mora biti za vinorejca, ki po večletnem trudu stavi svoje upanje na trgateg, malo dnij pred trgatvijo pa mu izgine

okolice sanjal. Kar se mi je pri metliških krasotah razven očij in zob dopalo, moram reči, to je način, kako spletajo lase. Takov opletek (coiffure) milina je gledati, in mislim, da bi jako dobro se prilegal tudi najlepši glavi izobraženih krasotic brez škole lepote in blagorodstvu. Šli smo tudi v prvo vas, katera stoji poleg dvora Jurovskega, da vidimo, kako narod živi. Vasi tukajšnje (na desnej strani Kolpe) imajo zvanaj lice slovenskih vasij po Štajerskej in Kranjskej, a znotraj opazuješ še lice pravo južno-slavjansko.

Patrijarhalske uredbe: tu ima še več oženjenih sè svojimi posebnimi kamrami, no, zopet bodeš teško našla več, nego dve, tri kamre, kde jih je mej tem v dolenjnih stranéh, večkrat do deset, dvanajst. *) Da ni z Jurovega ne odnesem prazne torbe, poprosim tukajšnja dekleta in neveste, da mi zapojó

*) Na górenjem Posavji v hiši Bušičevega kmeta Stuparića ima sedemdeset in dve kamri, t. j. toliko oženjenih možkih ošob.

katero pesen, na kateri posel so se tudi kedaj tedaj dale. Jaz zabeležim nekoliko pesnij o kresu, koledi itd. Prepisovati besede teh pesnij, nij mi baš teško bilo, ker se tu poje jedna ista vrstica po dva, trikrat zapored. Ali teške ti muke beležiti glas. Jaz sem se mnogo znojil pri jednem jedinem prastarem napevu, katerega pojó takozvane *Ladarice***, obhajajoče po vaséh; a z vsem tem nijsem ničesar opravil. Res, jaz nijsem baš muzik od obrtnije, ali jaz mislim, da bi tudi mojster v tej stroki umetelnosti imel ne malo posla, morajoč najpreje zdravo misliti in razmišljavati, dokler ne bi našel ključa do teh divno-

***) *Ladarica*, beseda izvedena iz besede: *Lada*, katera je bila pri starih Slavjanih boginja ljubezni, zdravja in vsakega drugega blaga duševnega in telesnega. *Ladarice* bile so torej po vsej priliki v predkrščanskej dobi svečnice (duhovnice) boginje *Lade*. In tej službi odgovarja tudi današnji njihov posel. *Ladarice* namreč hodijo po vaséh od Binkoštij do Janževega pevajoče preh hišami pesni, v katerih se popeva *Lada*, a hiši želi vsak napredek.

čarnih, tajen polnih glasov, kateri se izlivajo iz ust do ušesa kakor molitve srebrnolasih menihov po veličanstveni cerkvi starinskega kloštra in udajajo na srce slavjansko, kakor sveti glas iz starine kličoč sedanji rod na premišljanje in spoznavanje. Prizati moram, da nijsem ničesar na tem svetu še čul, kar bi me bilo tako divno navdušilo in z nekako sveto čarobnostjo zavzelo. Pa žalibože strune mojega navdušenja zrahliale so nekaj pevke, rekoče mi, da so sedaj take pesni velik greh in da je dekletam prepovedano od mašnikov s prokletstvom duše peti jih očitno, hodeč po vaséh. Ta novica me je zelo razžalostila. Ubogo ljudstvo! (vzdahnem) ti najsiromašnejša sirota mej narodi, tebe so oropali divji narodi, neznabožni sinovi, katerim te je Bog izročil pod varstvo in brambo, potlačili so te v prah, a sedaj glej tudi dušni tvoj pastir vzdiga roko, da ti sleče srajco, katera pokriva goloto tvojo in sramoto, trga in lomí posleduje sklepe lanca, kateri ti dušo veža na vero in

tudi to upanje. Uresničilo se je tedaj, kar so spodnještajerski vinorejci trdili o zadnjem desetletju, da jim sedmička malo in slabega vina prinaša, ker od l. 1868. nij bilo na Štajerskem niti dobre niti obilne trgatve. Pa tudi cena nij bila kaj posebna, čeravno je n. p. ljutomersko vino povsod znano ter je lani na Pariški razstavi dobilo prvo darilo mej vsem avstrijskim vinom.

Mnogo je uzrokov, zakaj ima vino tako slabo ceno: prvič konkurencija ogrskega in hrvatskega vina. Da Magjari in Hrvati morejo svoje vino ceneje prodajati, za to imajo zahvaliti se velikej plodovitosti svoje zemlje, katera tudi nepognojena in neobdelana leto za letom rodi. S takim vinom ne more konkurirati Štajerec ki po zimi in po leti od jutra do večera rije in se ubija po vinogradu, nosi in vozi zemljo in gnoj, reže, koplje, pleje, veže in čisti svojo gorico, malo da duše ne pusti, in vendar je mnogokrat ves trud zabav! Prejšnja leta so se kupci in mešetarji kar vršenili okolo vinskih kleti, a sedaj pa preži in čaka gospodar od dne do dne in vendar ga nij dobroznanega mu kupca prepasane z debelim, srebrom obšitim pasom, v katerem bi mu donesel cvenka, da poplača davek in nakupi stvari brez kojih „za živi krst“ biti ne more. — Dozdaj navel sem nekoliko občeznanih uzrokov, zakaj vinogradniki še tako dobrega blaga ne morejo pošteno prodati; k tem še naštejemo nakatere manj poznane, ki izvirajo ali iz hudobije in brezmejne dobičkarije, ali pa tudi iz budalosti. Letos pisal je nekdo v neki zelo razširjen list o stanju spodnještajerskih in posebno ljutomerskih vinogradov, ka je malo grozdja na trsih in še to „čislasto“, pepelnato in drobno, da bo tedaj slabo vino, pravi „čvič“ in Bog si ga vedi kaj še. A to poročilo je gola laž. V omenjenem kraju je letos gotovo tako obilna bratva kot lani, tu pa tam še boljša. Grozdje nij „čislasto“ ni jagode nijso drobne, ampak polno debelo in žareče je grozdje, da ga je veselje gledati. Tu pa tam najde se sicer nekaj pepelnatega, a takega ne spravlja vinogradnik z drugim vred, temveč ga posebe potrga uže pred bratvo ter naredi z njega pijačo za domačo rabo, takoimenovano „podbirino“. Kam je tedaj ta dopis v nemškem časniku meril, nij težko uginiti. Gotovo spada dopisnik k onim škodljivim sesalkam, k onim prekupcem, ki zavirajo neposredno dotiko med producenti

čestitost. O nesrečni slepci, kateri segajo z roko uničevanja v narodne običaje. Mnogi mislijo s tem pridobiti si venec v službi cerkve in Boga. Nikakor ne: Oni nasproti temu podirajo jedine čvrste temelje cerkve — temelje pobožnosti in nrvnosti, kajti najčvrsteja je cerkva, katera se zida na narodnost, najčvrsteji verozakon, kateri je osnovan na značaj naroda, stopljen z njegovimi starimi običaji, in najiskreneja in Bogu najmileja pobožnost, katera izvira iz tega studenca. Ta resnica je po zgodovini vekov potrjena. I jaz sam prepričan sem se pogledujoč ljudstva južnoslavjanska, da so najgloblje pogreznile se v blato fizične in moralne nemoči one veje, pri katerih je največ propala narodnost, običaji starinski; in da tam, kjer se najmanj poje, je tudi največ pijancev, nečistnikov in drugih hudobnih ljudij. Resnica je, običaji ti so po največ izvora predkrščanskega, a oni so tako nedolžni in neškodni, da je uže ves njihov kóren zarasten s čistim stebлом krščanstva, in nedolžno poganja

in konsumenti ter na ta način spravlja jo vinogradnika v tako stisko, da je le ta primoran po dolgem čakanju na pol zastonj prodati vino zvitemu prekupcu. — Sedanje mizerije producentov krivi so tudi nekateri domači gostilničarji, ki po nizkej ceni nakupijo ogrskega in hrvatskega vina, a doma ga točijo po onej ceni, katero ima ondašnje vino; če pa domače točijo, je navadno tako, da ga nikdo drug ne mara kupiti. Tacega vina kupil je n. p. neki krčmar v ljutomerskej okolici po 40 gl. štrtinjak a spečal ga je dvakrat dražje. Tujec, ki pije v takej krčmi vino, sodi, da v ónem kraju res boljše ne raste, ter kraj kmalu spravi ob dobro ime. Drugi spet sami skvarijo vino. Neki kmet na pr. nastavil je letos o velikej gospojnici lastno vino, katerega bi se bil rad v kratkem odkrižal. Da bi tedaj ljudi po njegovem vinu vedno bolj žejalo, pomešal je v vino — soli! A mož nij pomislil, da osolieno vino ne bode nikomur dišalo. Nij čuda, da je točil „nastavljeni“ sod precej časa in s tem mnogo zamudil pri delu. Čeravno pri tako „popravljenem“ vinu nij na denarju obogatel, postal je vendar bogatej in izkušnji, da umetno zboljšanje vina ne pristuje komurgod, ki o kemiji niti pojma nema.

Da se je sedanji državni zbor uže v prvih sejah poprijel važnega vprašanja, kako narejanje umetnega vina postavno omejiti in avstrijskim vinorejcem zopet na noge pomoči, navdaje vsakega za materijalno blagost cesarstva in za povzdigo domačega gospodarstva vnetega državljana s srčnim veseljem. Vsaj bode enkrat dognano, ali se v Avstriji nareja umetno vino ali ne, o čemer so nekateri na veliko škodo domače vinoreje tako silno kričali po svetu prezgodaj. Vinski kongres, ki je bil jeseni v Beču, je izrekel in vladni komisar je potrdil, da se nikjer v Avstriji ne fabricira umetno vino. Takrat nij bilo ugovorov, bomo videli, kaj poreče državni zbor. Neumevno je, da bi se na debelo „fabriciralo“ vino v deželah, ki v dobrih letinah prirodnega pridelka ne morajo spečati, niti po takej ceni ne, za katero nihče ne more umetno narediti vina. Boriteljem za krepak razvoj domače vinoreje in poljedeljstva bode stiskano in trpeče ljudstvo gotovo vsakako hvaležno, če to stvar pojasné in uredé, da bodo spet k nam zahajali inostranski kupci, katere je oplašilo nesmiselno upitje o umetnem vinu.

Ponedeljek 27. t. m. se je v Celovci začel uršulinski sejm, ki traja teden dni. — Vreme

poleg njega, kakor drevo nerodovito kraj vinske trte, ki je poleg njega vsajena. Pa nij-li neumen óni človek, kateri gre trgati in izkorenjavati te običaje? Nij-li neumen vinogradnik, kateri poseka drevo, po katerega vejah razrasla je trta? O da bi ta gospoda študirala narav svoje črede, zgodovino narodov in vekov, prepričala bi se koliko je omiki nevarna, Bogu in človeštvu nepovoljna njihova pretirana gorečnost. Stari običaji narodni podobni so listju nekaterih dreves, katero ostane na vejah do prihodnje spomladi, dokler mlado ne napopne. Odrga-li se pred časom, nanese mráz, od katerega drevo popoka in se posuši. Pustiti treba običaje naroda kakor listje staro na steblo drevesa. Kadar eukrat pride spomlad, zasije solnce omike, pognalo bode novo, mlado, a staro obletavalo se samo od sebe in palo na zemljo, brez škode drevesu, brez škode narodu.

(Dalje prih.)

se je na bolje obrnilo; dnevi so prijetni in topli, noči ne prehladne; po ravninah izginol je prvi sneg, ki je, kakor se iz raznih krajev koroških poročá, naredil veliko škode na drevju in poljskih pridelkih, kateri še večinom nijso bili pod streho. (Mej tem je uže drug zapadel. Ur.)

V. S.

Iz Gradca 3. novembra. [Izv. dop.]

Predsednik višje deželne sodnije graške, vitez Waser, ki je svojim podložnim uradnikom ón zloglasni ukaz poslal, bil je v prvem početku svojega političnega delovanja privrženec ustavovernej stranki, pod Hohenwartom pa je z vlado glasoval, in — postal prezident višje deželne sodnije v Gradci. Vsled tega ga Ptujčani nijso hoteli več za svojega poslanca izvoliti. Odkar se je vitez Waser političnemu delovanju odpovedati moral, se je toliko bolj delavnega izkazal kot birokrat. Klanjal se je načelu: gremij deželne sodnije naj se z mladimi močmi dopolnjuje, in v resnici regeneriral je v kratkem času štiri let gremij na tak način, da sedaj le še dva starejša višje deželne sodnije svetovalca službuje, vsi drugi pa so penzionirani in z mlajšimi močmi nadomeščeni. Isto tako je pri okrajnih sodnijah iztrebil staro gardo. Pri dvajsetih spodnještajerskih okrajnih sodnijah so vsi starejši okrajni sodniki razen treh v pokoj dejani. Vidi se, ka je vitez Waser pri vsem tem pozabil, da je on sam uže sedemdeset let star, ter se po tem takem ne poda več prav svojemu mlademu gremiju. Sedaj ga, akopram je ud takozvane graške klike, ne imenuje nobena politična stranka svojega. Vsem onim uradnikom, ki se drznejo javno simpatizirati s sedanjo vlado, žuga z disciplinarno preiskavo. Na čelu višje deželne sodnije, pod katero spada več kot polovica Slovencev, je on — zagrizen protivnik Slovencev. V dokaz temu njegovi govori v državnem in štajerskem deželnem zboru, in to, da sedaj v celem okrogu višje deželne sodnije ni jeden slovensko misleč uradnik nema višje službe. Vitez Waser službuje 44 let in njegove duševne moči so ga uže zelo popustile, čemur se nihče čuditi ne more. V interesu poslovanja bi torej bilo, da se on, kateremu uže itak v penziji pristuje polna plača osmih tisoč goldinarjev, umakne v privatno življenje.

Domače stvari.

— (Blagotvoriteljna soareja.) Od bor gospij, ki vsako leto zimsko obleko napravlja šolskim otrokom, priredi bodočo nedeljo 9. dan t. m. na korist svojemu fondu večerno veselico v prostorih čitalnične gostilne. Pobljže bodemo program zabave priobčili kasneje, za denes le omenjamo, da bode vrtilo se petje z godbo in loterijo. Pričakovati je, da se bode ljubljansko občinstvo pri tej priliki sešlo spet v obilnem številu, da podpira blagi namen dobrodejnih gospij. Mnoge udeležbe je tembolj želeli, ker je, kakor slišimo, pokriti še nedostatek od vllanskega leta.

— (Na glavni oficirski raport.) ki je vsako leto 4. dan novembra meseca, se je vtorek zbralo nad sto rezervnih oficirjev v šentpeterskej kasarni.

— (Na gla smrt.) V ponedeljek popoldne je neka tuja gospa, baje s Kamnika doma, v špitalskih ulicah izuenada omedlela. Nezavestno nesli so ljujje v Permetovo vežo, in ko je kmalu potem prišel zdravnik, jej uže nij bilo pomoči — bila je mrtva.

— (Letošnji dolenski mošt) je zlasti v boljših legah na dobrem glasu in Gorenjski tovarniki neki pridno ponj hodijo. Vsled tega se pa tudi cena kvišku pomika; okoli Krškega po 10 gl. drže staro vedro. V nekaterih vinskih krajih je pa prav slaba letina. Ob Renu n. pr. bodo neki letošnje leto prištevili najslabšim vinskim letom tega stoletja. Vreme je bilo ves čas nerodno. Čestilcem renske zlate kapljice ta novica ne bode baš po všeči, kajti cena renskemu vinu utegne vsakako precéj poskočiti. Dobro, da se ga pri nas ne popije mnogo.

— (Prostovoljni gasilci v Kranji) so se poslednji dan minolega meseca na podlagi potrjenih društvenih pravil konstituirali in si izvolili: za načelnika g. Mateja Pirca, za njegovega namestnika g. Ferdo Sajovca, za blagajnika g. Petra Majdiča ml. in za zapisničarja g. Konrada Pučnika. To smo zvedeli iz „Laib. Tgbllt.“ — kajti kranjski narodnjaci, Bog ne daj, da bi se spomnili pa kaj poročali nam!

— (Redka nesreča) se je v Celovci ón teden primerila pri vojaških vajah novakov. Več oddelkov je streljalo; po naključju je bila vmés ostra patrona, in strel je ranił pva vojaka, jednega precéj teško na stegau zdobivši mu kost.

— (Duhovenske spremembe.) Gosp. Ferdo Kogej pride za duhovnega pomočnika mestu v Mirno Peč v Trebnje, g. Toma Vari mestu v Št. Jarnej v Škocijan (pri Dobravi) in g. Josip Merjašec mestu v Škocijan v Št. Jarnej. Kvijescent g. Janez Žan je nameščen za duhovnega pomočnika v Kolorvratu, novomašnik g. Josip Zalokar pa v Planini. G. Miha Tavčar, župnik v Vačah, je dobil faro Žuzemberk; g. Janez Dolžan, župnik v Tujnicah, faro Ihan; g. Janez Lušin, kurat v Podkrajih, faro Homec; g. Jakob Poličar, župnik na Dobravi, faro Podbrezje. V pokoj stopila sta stalno: g. Fran Svetličič, župnik v Godoviči; g. Anton Rihar, kaplan v Planini, pa začasno. — Razpisane so fare Zaplana, Godovič, Vače, Tujnice in Dobrava.

Dunajska borza 4. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68 gl. 35	kr
Enotni drž. dolg v srebru	70	35
Zlata renta	80	55
1860 drž. posojilo	128	25
Akcije narodne banke	837	—
Kreditne akcije	269	70
London	116	65
Srebro	—	—
Napol.	9	31 1/2
C. kr. cekini	5	57
Državne marke	57	60

Zalogo listinskega (dokument) papirja

iz c. kr. priv. tovarne za papir v Ratečah

ima (517—2)

Anton Krisper v Ljubljani.

Prodaja na drobno pri prodajalcih koleka.

Kilovi

dobé na frankovano vprašanje zastoj direktno ali pa tudi po sledečej firmi natančen navod za rabo o popolnem neškodljivej trebušnej žavbi za kilove od Gottl. Sturzeneggerja v Herisau (Švajca). Istej je priloženih množica izvrstnih spričeval in zahvalnih pisem popolnem ozdravljenih. Pošilja se v vse dežele. Cena žavbi a. v. gl. 3.20 jeden lonec. Dobiva se v deželnej lekarni E. Birschitz-a v Ljubljani. (312—6)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Hiša z vrtom

poleg ceste v lepem obrtniškem mestu na Notranjskem je takoj na prodaj. Hiša ima 14 sob, 7 kuhinj, 3 shrambe, 3 kleti, 2 zidani podstrešnici in hlev. Cena 6 do 7 tisoč goldinarjev. — Natančneje se zvé pri opravništvu „Slovenskega Naroda“. (518—1)

V „Narodne tiskarni“ v Ljubljani je izšlo in se dobiva:

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, Iv. Tavčar in prof. Fr. Wiesthaler v Ljubljanski čitalnici. 8° 9 pol. Cena 30 kr.

Prodaja skupne zaloge blaga.

Iz konkurzne mase firma Fran Zottmann in Gril v Ljubljani se boče cela

zaloga kramarskega blaga,

ki je na 4185 gold. sodniško cenjena, skupno prodala, in se znajo ponudbe pisмено do 10. novembra t. l. na oskrbnika dr. Fran Munda v Ljubljani poslati, pri katerem se zapisnik in po njem tudi zaloga sama zna pregledati. Crez ponudbe bode oskrbništvu določilo in ako se pogodba sklene, se ima kupnina gotovo plačati, vendar zna oskrbništvu pri zadostilnem varstvu plačilo tudi na obroke dopustiti. (516—2)

Oskrbništvo Fran Zottmann in Grilove konkurzne mase.

Sujci.

4. novembra:

Pri stonu: dr. Tavčar iz Kranja. — Fabiani iz Trsta. — Hren iz Dunaja. — Pavlin, Rohrman iz Dolenjskega.

Pri nastéi: Kavan, pl. Posch iz Idrije. — Schein iz Dunaja. — Eisner iz Kočevja. — Globočnik, Lenarčič iz Vrhuike.

Pri avstrijskem cesarju: Hanan z Mokronoga.



Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celej Evropi, zadele so tudi Svico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane žepne ure so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega srebrnega niklja, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade ichko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.

Proti povzetju, ali vpošiljatvi male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakdo najfinejšo repasirano uro skoraj na polovico zastonj. Vse ure so natanko repasirane, ter garantujemo za vsako uro pet let.

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov žepnih ur od ponarejenega zlata, umetno in čudovito izrezljane, najfinejše regulovane, pri vsakej uri zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in glavni ključ; jeden komad le gl. 3.45.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnim okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. preje jeden komad gl. 25, zdaj le gl. 10.20.

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenutke in kristalnim ploščnatim steklom, natančno repasirane; preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-uhr) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etujem, jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenutke regulovane in poskušene. Teh ur stal je preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 11.40.

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odobrenega od c. kr. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenotek repasirane, s kolesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da se nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastoj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ; vsaka taka ura stala je preje 35 gl. zdaj pa samo gl. 16.

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, preje 100 gl. zdaj gl. 40.

650 komadov stenskih ur v najfinejšem emailiranem okviru z zvonilom, repasirane, preje jeden komad gl. 6, zdaj le gl. 2.75.

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalneji mizi, preje gl. 12, zdaj le gl. 5.80.

650 komadov ur z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsakih osem dnij, fino na trenutke regulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako uro soba olepša. Te ure stale so preje gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za smešno nizko ceno gl. 15. 75.

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: Uhren-Ausverkauf

(321—12)

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse Nro. 9.